

Refugis de la Guerra

Calldetenes

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Entorn rural de Calldetenes. (08506 Calldetenes)
Emplaçament Des del mas Sauleda, agafar el camí a l'esq cap als plans de la Sauleda, el primer trencall a l'esq

Coordenades:

Latitud: 41.91713
Longitud: 2.30888
UTM Est (X): 442689
UTM Nord (Y): 4640806

Classificació

Número de fitxa 08037 - 104
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1937
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: De forma ocasional es realitzen campanyes de voluntaris d'estiu que contribueixen a la neteja de l'entorn i dels túnels. La darrera campanya que es va realitzar va anar acompanyada de la col·locació d'unes baranes al voltant, de fusta, per tal de protegir l'element del perill de caiguda. Malgrat tot, aquestes baranes protectores es troben actualment trencades, i l'entorn de les boques cobert novament per esbarzers i vegetació. En aquest sentit, calen mesures continuades d'actuació per tal d'evitar que la vegetació faci desaparèixer la constatació de la seva existència.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 003A09002

Fitxes associades:

[Pla de la Sauleda](#)

Autoria de la fitxa

Raquel Valdenebro Manrique

Data de registre de la fitxa:

dj., 18/01/2007 - 01:00

Descripció

Conjunt format per dues entrades de túnel excavades al terra, al marge dret del camí que des de just abans d'arribar al mas la Sauleda, trenca a l'esquerra, i al cap de pocs metres novament a l'esquerra, travessant tots els plans de la Sauleda en direcció a llevant vers la Quintana. La boca dels refugis es troba just al gir que fa el camí a l'esquerra, al marge dret de dit camí. Es tracta de dos refugis subterranis antiaeris. Malgrat la constatació de que es tracta de dos refugis que s'extenen en el terrenys molt més del que es veu a simple vista, com a element pròpiament dit, el que realment s'aprecia és l'inici dels dos túnels d'entrada i baixada als refugis, i és d'aquesta part de la qual s'ha pogut fer la descripció. Es tracta de dos túnels de similars característiques. Tots dos tenen la boca orientada al camí, en sentit nord, i es troben excavats al terra descendent de forma inclinada en sentit sud. Els marges del túnel es troben protegits per una paret de maó rectangular molt estret, que reforcen els laterals. L'inici de la baixa es fa mitjançant uns graons d'escala que baixen inclinats, fets també en maó, que configuren un fort pendent cap al terra. Coincidint amb el final dels graons, a dos metres de distància del començament de la boca, la part superior del túnel es protegeix amb una volta de canó molt estreta feta també amb maó, que coincideix amb el començament del marge de camp superior. Aquesta volta es reforça amb una arcada també de maó, situada uns centímetres més avall, que permet la inclinació superior de la volta. L'amplada total del túnel és de 60 cm. Als quatre metres de distància de la boca, el túnel gira fent un angle recte a la dreta, en sentit ponent.

Observacions:

Malgrat la constància de que el túnel continuava no s'ha cregut prudent seguir-lo, no tenint constància del seu final.

Història

L'existència d'aquests refugis es troba lligada a la presència de tropes republicanes al terme de Calldetenes durant la Guerra Civil Espanyola (1936-1939). Durant aquest període, el mas Sala d'Heures del veí municipi de Santa Eugènia de Berga, fou confiscat per acollir tropes republicanes. De forma paral·lela, el casal anomenat Torre de Santa Margarita, al terme de Calldetenes, fou també confiscat com allotjament dels comandaments de les tropes. Els plans que quedaven al mig, com foren el pla de la Quintana i el Pla de la Sauleda, es convertiren en camp d'aviació, nom amb el qual encara es recorden aquests plans, per alguns dels habitants de Calldetenes. La presència d'aquests refugis s'explica per l'existència del camp d'aviació, ja que es tractava dels refugis antiaeris disposats per a la tropa i comandaments en cas d'atac. Malgrat tot, la població de Calldetenes relaciona aquests refugis no com a tals, sinó com a túnels que comunicaven els casals de la Torre Santa Margarita amb Sala d'Heures, de tal manera que existeix la creença popular que existeix tot un túnel soterrat que comunica ambdues cases. Malgrat que no s'ha pogut determinar la forma i la llargada final del refugi, possiblement només s'estenguí uns metres més enllà, finalitzant en una cambra més ampla. No es té constància que fossin utilitzats, i un cop passat el conflicte bèl·lic, a partir del 1939, quedaren abandonats fins al moment actual.

Bibliografia

AA.DD. (1995) Calldetenes. Imatges en el temps. Primera part (1911-1960). Ajuntament de Calldetenes.
Calldetenes VILAMALA I SALVANS, J (2002) De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu. Ed. El Mèdol. Calldetenes.

